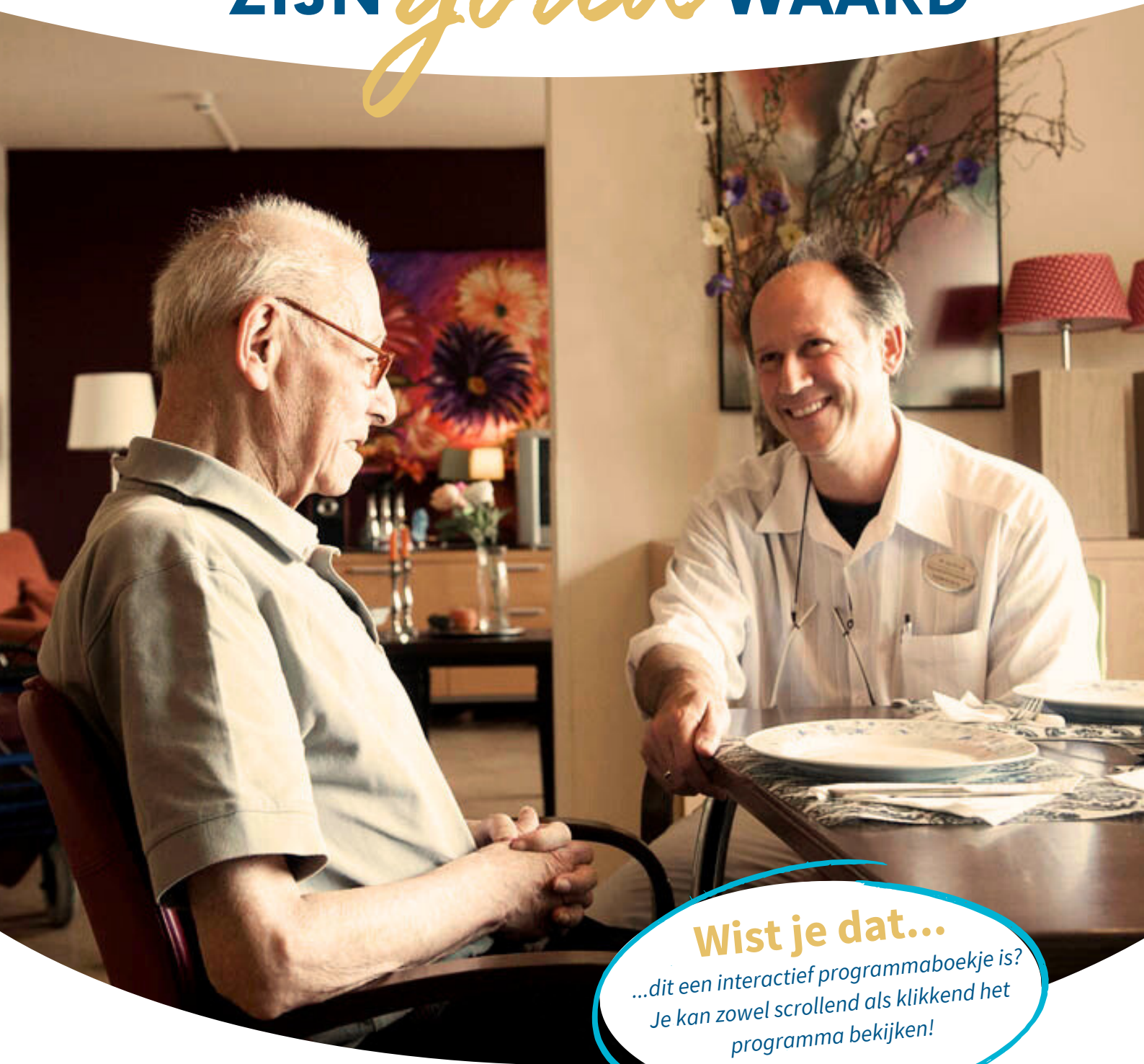

SPECIALISTEN IN DE OUDERENZORG

ZIJN *goud* WAARD

Wist je dat...

...dit een interactief programmaboekje is?
Je kan zowel scrollend als klikkend het
programma bekijken!

Voorwoord

Beste lezer,

In 1985 ben ik begonnen als basisarts in verpleeghuis Margriet te Nijmegen, daar deed ik voor het eerst onderzoek bij verpleeghuisbewoners. Eind 2024 neem ik afscheid van bijna 40 jaar werken in de ouderenzorg. Ik geef nu mijn missie door.

Daarom organiseert het UKON dit prachtige symposium met ruim 30 sprekers! Veel collega's waar ik de afgelopen jaren mee heb samengewerkt verzorgen inspirerende presentaties over onder andere dementie, palliatieve zorg, geriatrische revalidatie, paramedische zorg en zingeving. Kortom, een prachtig programma voor **alle professionals in de ouderenzorg**, zoals specialisten ouderengeneeskunde, aios, basisartsen, paramedici, vaktherapeuten, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten, physicians assistants, (gz)psychologen, geestelijk verzorgers en huisartsen.

De dag wordt afgesloten met mijn afscheidsrede, waarin ik naar het verleden, heden en de toekomst ga kijken met als titel: Over complexiteit en de verhalen die verteld moeten worden.

Ik hoop jullie te verwelkomen op deze mooie en speciale dag.

prof.dr. Raymond Koopmans

Hoogleraar ouderengeneeskunde, in het bijzonder de langdurige zorg - UKON/Radboudumc & Stichting De Waalboog

Programma

09.30

Inloop & ontvangst

10.00 - 12.00

Pleinair programma:

Opening & welkom

prof.dr. Debby Gerritsen - dagvoorzitter en
hoogleraar Welbevinden, UKON/Radboudumc

Optreden Cabaret Schaamrood

**De onafgebroken evolutie van de ouderenzorg vereist verbreding en
verdieping van de ouderengeneeskunde**

prof.dr. Jos Schols - Hoogleraar ouderengeneeskunde, Universiteit Maastricht

De kansen liggen voor het oprapen

prof.dr. Jan Hamers - Hoogleraar ouderenzorg, Universiteit Maastricht/AWO
Limburg

De rol van de (GZ-)psycholoog in de multidisciplinaire dementiezorg

dr. Christian Bakker - GZ-psycholoog, UKON/Radboudumc

**Wat is het bestuurlijk en strategisch belang voor specialisatie van zorg
binnen de V&V sector?**

drs. Rita Arts - bestuurder, De Waalboog

Optreden Cabaret Schaamrood

12.00 - 13.00

Lunch

13.00 - 14.00

Ronde 1 parallelsessies

15 min wisseltijd

14.15 - 15.15

Ronde 2 parallelsessies

15.00 - 16.00

Inloop voor de afscheidsrede

16.00 - 17.00

Afscheidsrede prof.dr. Raymond Koopmans

prof.dr. Raymond Koopmans - Hoogleraar ouderengeneeskunde, in het
bijzonder de langdurige zorg, UKON/Radboudumc & Stichting de Waalboog

17.00 - 19.00

Receptie

Wist je dat...

...voor dit symposium **accreditatie** is
aangevraagd. Benieuwd naar het aantal
punten? **Bekijk onze website!**

UKON-symposium 2024

← Ga terug naar het programma

Het UKON-symposium ‘**Specialisten in de ouderenzorg zijn goud waard**’ wordt mede mogelijk door het Radboudumc Alzheimer Centrum, de Vervolgopleiding tot Specialist Ouderengeneeskunde Nijmegen (VOSON), de afdeling Eerstelijngeneeskunde van het Radboudumc en ZonMw.

Daarnaast wordt het symposium mede mogelijk gemaakt door de 18 zorgorganisaties die zijn aangesloten bij het UKON:

Wist je dat...

...wij een UKON Academy hebben? De UKON Academy is hét scholingsplatform voor jou als zorgprofessional werkzaam in de ouderenzorg! **Bekijk het aanbod van de Academy hier!**

Optreden

Schaamrood

Cabaretgroep - De Waalboog

Schaamrood was tussen 1981 en 2016 de cabaretgroep van Joachim en Anna, later De Waalboog, waar prof.dr. Raymond Koopmans jaren deel van uitmaakte. Schaamrood verzorgde (twee) jaarlijks rond 12 mei, de dag van de verpleging, een programma over het wel en wee in de ouderenzorg. Nu voor het UKON-symposium en de afscheidsrede van prof.dr. Raymond Koopmans keren zij terug met liedjes en sketches met een lach en een traan.

De onafgebroken evolutie van de ouderenzorg vereist verbreding en verdieping van de ouderengeneeskunde

prof.dr. Jos Schols

Hoogleraar ouderengeneeskunde - Universiteit Maastricht

In de nabije toekomst zal het grootste deel van de ouderenzorg in de community plaatsvinden terwijl institutionele zorg voorbehouden blijft aan zorgvragers met de meest complexe problematiek. Voor het specialisme ouderengeneeskunde vraagt dit om zowel verbreding als verdieping van het vak. Dit zal niet alleen toegelicht worden aan de hand van ontwikkelingen in de geriatrische revalidatie, maar ook ten aanzien van het eerstelijns werken van de specialist ouderengeneeskunde. De specialist ouderengeneeskunde is daarin bij uitstek een ambassadeur van zinnige zorg, tegenwoordig passende zorg genaamd.

prof.dr. Jos Schols

De kansen liggen voor het oprapen

prof.dr. Jan Hamers

Hoogleraar ouderenzorg - Universiteit Maastricht / AWO Limburg

In deze bijdrage wordt ingegaan op de vraag hoe reeds beschikbare kennis kan bijdragen aan duurzame ouderenzorg. Het vertrekpunt is de stelling dat we al veel weten maar dat kennis vaak niet of onvoldoende wordt toegepast en uitgerold. Er wordt stil gestaan bij de rol die verzorgenden en verpleegkundigen kunnen hebben om dit proces te versnellen en verbeteren.

prof.dr. Jan Hamers

De rol van de (GZ) psycholoog in de multidisciplinaire dementiezorg

dr. Christian Bakker

GZ-psycholoog - UKON/Radboudumc

Binnen de dementiezorg zien we een toenemende focus op het ondersteunen van mensen om hun leven te leiden op een manier zoals zij dat willen. We zien een verschuiving van een focus op de ziekte naar een focus op de mens in zijn persoonlijke context. Laat dit nu precies het terrein zijn van de (GZ)psycholoog, of is dat te simpel gesteld? Als je bijvoorbeeld kijkt naar de zorg en ondersteuning van mensen met dementie en hun naasten, wat vraagt dat dan precies van jou als psycholoog en het multidisciplinaire zorg- en behandelteam?

dr. Christian Bakker

Wat is het bestuurlijk en strategisch belang voor specialisatie van zorg binnen de V&V sector?

drs. Rita Arts

Bestuurder - De Waalboog

De focus binnen de woonzorghuizen wordt meer en meer verlegd naar het welbevinden van kwetsbare ouderen. Het klassieke medisch model raakt in de intramurale ouderenzorg steeds verder naar de achtergrond.

drs. Rita Arts

De beweging van het concentreren van LVHC-zorg (Laag Volume Hoog Complex) binnen een beperkt aantal zorgorganisaties, is een paar jaar geleden in gang gezet. De (intensieve) behandeling en begeleiding van het multidisciplinaire team staat voor deze doelgroepen centraal. We hechten veel waarde aan deze ontwikkeling. Het concentreren van inhoudelijke en wetenschappelijke kennis en kunde voor specialistische doelgroepen vanuit kwaliteit van zorg en diensten is noodzakelijk.

Vanuit bestuurlijk en strategisch perspectief is de rol en positie van de behandelaren in relatie tot de concentratie van specialistische doelgroepen aan forse verandering onderhevig. In deze bijdrage wordt ingezoomd op de spanningsvelden:

- behandelen versus welbevinden;
- imago versus betaalbaarheid;
- deskundigheid versus complexiteit van zorg;
- teamsamenstelling versus krapte arbeidsmarkt.

Parallelsessies ronde 1

← Ga terug naar het programma

Sessie 1

Sessieleider: *Marlies van Kordelaar MSc - netwerkmanager UKON*

Nieuwe gezichtspunten over neuropsychiatrische problemen bij dementie

prof.dr Frans Verhey - Hoogleraar Ouderenpsychiatrie en Neuropsychiatrie, Alzheimer Centrum Limburg, Maastricht University

Off label psychofarmacagebruik bij ernstig geagiteerd gedrag bij mensen met dementie: over 'trial and error' en 'evidence-based'

prof.dr. Martin Smalbrugge - Specialist ouderengeneeskunde, hoogleraar ouderengeneeskunde, Afdeling ouderengeneeskunde, Amsterdam UMC

Slaap en dementie. Hoe ligt dat nu?

dr. Jurgen Claassen - Klinisch geriater, universitair hoofddocent ius promovendum, research group leader, Radboudumc

Sessie 2

Sessieleider: *dr. Britt Appelhof - postdoctoraal onderzoeker UKON*

Mensgerichte verpleeghuiszorg en het belang van seksualiteit en intimiteit

prof.dr. Katrien Luijkx - Hoogleraar mensgerichte ouderenzorg en maatschappelijke impact, Tranzo | Tilburg University

De omgeving als sleutel voor een betekenisvol dagelijks leven voor mensen met dementie: een thuis voor iedereen

prof.dr. Hilde Verbeek - Hoogleraar zorgomgeving voor kwetsbare ouderen, Universiteit Maastricht / Academische Werkplaats Ouderenzorg Limburg

Proactieve zorgplanning bij dementie: welke modellen?

dr. ir. Jenny van der Steen - Senioronderzoeker (Radboudumc) en universitair hoofddocent (LUMC), Radboudumc en LUMC

Sessie 3

Sessieleider: *dr. Annette Plouvier - postdoctoraal onderzoeker UKON*

Ouderen met karakter – ook in de VVT karaktervol!

prof.dr. Richard Oude Voshaar - Hoogleraar Ouderenpsychiatrie, UMC Groningen (UMCG) & Rijksuniversiteit Groningen (RUG)

Frontotemporale dementie op het raakvlak van neurologie, psychiatrie en geriatrie

prof.dr. Yolande Pijnenburg - Hoogleraar met de leerstoel dementie op jonge leeftijd, neuroloog, medisch directeur Alzheimercentrum Amsterdam, Amsterdam UMC, Alzheimercentrum Amsterdam

De (Parkinson) zorg van de toekomst

prof.dr. Bas Bloem - Hoogleraar neurologische bewegingsstoornissen, Radboudumc

Parallelsessies ronde 1

← Ga terug naar het programma

Sessie 4

Sessieleider: dr. Kitty Jurrius - programmaleider Leven met niet-aangeboren hersenletsel Radboudumc

Goed leven met dementie door psychosociale innovaties

prof.dr. Marjolein de Vugt - Directeur Alzheimer Centrum Limburg/ hoogleraar psychosociale innovaties bij dementie, Alzheimer Centrum Limburg, Universiteit Maastricht

Sensortechnologie in de zorg voor mensen met dementie.

prof.dr. Sytse Zuidema - Hoogleraar ouderengeneeskunde en dementie, UMCG

Ergotherapie bij dementie: maakt optimaal dagelijks functioneren en participeren in de eigen omgeving mogelijk.

prof.dr. Maud Graff - Hoogleraar Ergotherapie, Radboudumc

Sessie 5

Sessieleider: dr. Noortje Kloos - postdoctoraal onderzoeker UKON

Passende functiemix: samenwerking SO met VS en zorgteams

dr. Anke Persoon - Senioronderzoeker V&V, UKON/Radboudumc

Eerstelijns dementiediagnostiek en -zorg: een interprofessionele benadering

dr. Marieke Perry - Huisarts-onderzoeker, UKON/Radboudumc

Communiceren volgens de SBAR – de rol van de ‘ontvanger’

dr. Marleen Lovink - Post doc onderzoeker, UKON/Radboudumc

Sessie 1

Nieuwe gezichtspunten over neuropsychiatrische problemen bij dementie

prof.dr. Frans Verhey

Hoogleraar Ouderenpsychiatrie en Neuropsychiatrie - Alzheimer Centrum Limburg & Maastricht University

In deze presentatie worden nieuwe vragen over het ontstaan, diagnostiek en behandeling van neuropsychiatrische problemen besproken. In hoeverre betreffen vroege verschijnselen van neurodegeneratie ook motivatie en emotie? Is neuroinflammatie een mogelijk nieuw aangrijpingspunt voor preventie en behandeling? En welke plaats hebben nieuwe psychofarmaca als esketamine en brexpiprazole?

prof.dr. Frans Verhey

Sessie 1

Off label psychofarmacagebruik bij ernstig geagiteerd gedrag bij mensen met dementie: over 'trial and error' en 'evidence-based'

prof.dr. Martin Smalbrugge

Specialist ouderengeneeskunde & hoogleraar ouderengeneeskunde - Afdeling ouderengeneeskunde, Amsterdam UMC

Ernstig geagiteerd gedrag bij dementie beïnvloedt de kwaliteit van leven van mensen met dementie, die van hun naasten en van hun professionele zorgverleners negatief. Voor naasten en professionele zorgverleners komt dat voor een belangrijke deel ook doordat omgaan met ernstig geagiteerd gedrag bij mensen met dementie een grote uitdaging en opgave is. Richtlijnaanbevelingen geven dan lang niet altijd voldoende handvatten en psychofarmaca worden in die situaties regelmatig off label voorgeschreven om het gedrag hanteerbaar te maken. In de sessie proberen we meer 'grip' te krijgen op dit off label voorschrijven van psychofarmaca aan mensen met dementie en ernstig geagiteerd gedrag. Hoe komen de keuze voor een specifiek off label psychofarmacon tot stand? Kan die keuze empirisch onderbouwd worden?

prof.dr. Martin Smalbrugge

Sessie 1

Slaap en dementie. Hoe ligt dat nu?

dr. Jurgen Claassen

Klinisch geriater, universitair hoofddocent ius promovendum & research group leader - Radboudumc

Uit onderzoek blijkt er een verband tussen slecht slapen en dementie. Is slecht slapen een gevolg van dementie, of is het een oorzaak van dementie? Wat is 'slecht slapen' en hoe lang moet je dan slecht slapen om een verhoogd risico op dementie te hebben? Ik bespreek de meest recente literatuur, de bevindingen van onze eigen onderzoeken en ik ga in op lopend onderzoek. Ik noem ook kort hoe je slaap kunt meten, en wat je kunt doen aan slecht slapen.

dr. Jurgen Claassen

Sessie 2

Mensgerichte verpleeghuiszorg en het belang van seksualiteit en intimiteit

prof.dr. Katrien Luijkx

Hoogleraar mensgerichte ouderenzorg en maatschappelijke impact - Tranzo/Tilburg University

Bij mensgerichte verpleeghuiszorg staan mensen centraal; ouderen en (in)formele zorgverleners. Het uitgangspunt is dat ouderen het leven kunnen blijven leiden dat bij hen past, ook als zij zorg nodig hebben en ook als zij in een verpleeghuis wonen. Zorgverleners ervaren ruimte om ouderen hierin te ondersteunen en het gesprek met ouderen aan te gaan over wat voor hen belangrijk is, wat zij zelf kunnen en wat andere oplossingen kunnen zijn. Seksualiteit en intimiteit zijn basale menselijke behoeften. In verpleeghuizen ervaren ouderen en hun naasten hiervoor vaak weinig ruimte, terwijl zij er wel behoefte aan hebben. Tegelijkertijd kunnen seksualiteit en intimiteit voor zorgverleners dilemma's vormen, het kan dicht bij hun persoonlijke grenzen komen. Na deze sessie kent u de perspectieven van ouderen, hun naasten en zorgverleners, zodat u in de praktijk nog beter ruimte kunt maken voor seksualiteit en intimiteit.

prof.dr. Katrien Luijkx

Sessie 2

De omgeving als sleutel voor een betekenisvol dagelijks leven voor mensen met dementie: een thuis voor iedereen

prof.dr. Hilde Verbeek

Hoogleraar zorgomgeving voor kwetsbare ouderen - Academische Werkplaats Ouderenzorg Limburg / Universiteit Maastricht

De omgeving vormt ons gedrag en functioneren in het dagelijks leven. Er ontstaan in Nederland allerlei nieuwe vormen van wonen met zorg die een radicaal andere omgeving bieden dan reguliere zorgvoorzieningen, zowel in fysieke, sociale als organisatorische context. Zorgboerderijen zijn hiervan een voorbeeld. Ons onderzoek laat zien dat bewoners die wonen op zorgboerderijen een actiever dagelijks leven hebben, met meer sociale interactie en dat zij vaker buiten zijn. Hoe komt dat? Deze workshop toont de effectieve elementen uit de omgeving die het dagelijks leven van mensen met dementie kunnen veranderen. Tevens bespreken we hoe deze elementen kunnen overdragen naar andere typen woonzorgvoorzieningen.

prof.dr. Hilde Verbeek

Sessie 2

Proactieve zorgplanning bij dementie: welke modellen?

dr.ir. Jenny van der Steen

Senioronderzoeker (Radboudumc) & universitair hoofddocent (LUMC) - Radboudumc en LUMC

Onderzoek naar proactieve zorgplanning heeft de laatste tijd veel aandacht voor het gesprek zelf. Het gesprek over wat iemand belangrijk vindt in het leven, de wensen en behoeften van patiënten kan hen voorbereiden op de toekomst. Dat geeft zorgverleners niet altijd direct, maar indirect houvast bij keuzes in toekomstige behandelingen. Juist bij dementie kan zo'n gesprek geschikt zijn doordat het beter aansluit bij de belevingswereld van de patiënt. Verder zijn bij dementie gesprekken samen met naasten, als die er zijn, of later alleen met naasten, een must. Een proactieve zorgplanning als concept gericht op het autonome individu, sluit niet goed aan bij dementie. Een relationeel, inclusief concept dat continuïteit biedt, sluit veel beter aan. Het idee van een zorgplannings-continuüm kan verder ruimte bieden aan meer, en minder proactieve gesprekken, waarbij de huidige zorg als opstapje kan dienen voor het bespreken van toekomstige en levenseindezorg. Recent onderzochte concepten, modellen en benaderingen van proactieve zorgplanning bij dementie worden besproken, en een geschikt aandeel van verschillende professies hierin.

dr.ir. Jenny van der Steen

Sessie 3

Ouderen met karakter – ook in de VVT karaktervol!

prof.dr. Richard Oude Voshaar

Hoogleraar Ouderenpsychiatrie - UMC Groningen (UMCG) & Rijksuniversiteit Groningen (RUG)

Ongeveer 1 op de 10 zelfstandig wonende ouderen heeft een persoonlijkheidsstoornis. In de volksmond wordt wel gesproken over 'mensen met een gebruiksaanwijzing'. Ondanks dat persoonlijkheidsproblematiek levenslang bestaat, kan dit ook op hoge leeftijd nog succesvol worden behandeld, als een ouderen hierdoor lijdt, vastloopt in interacties met anderen of juist de omgeving lijdt onder het gedrag. In deze presentatie laten we de resultaten zien van de eerste gerandomiseerde en gecontroleerde studie naar de effectiviteit van psychotherapie (nl. schematherapie) gericht op persoonlijkheidsproblematiek bij ouderen in de Nederlandse GGZ. Vervolgens maken we aan de hand van de voorlopige resultaten van onderzoek in het VVT-sector, de vertaalslag hoe de methodiek ook in het verpleeghuis ingezet kan worden voor de complexe ouderen. Hierbij gaan we kort in op de potentiële effectiviteit (case studie), gebruik en aanpassing van de schemavragenlijsten voor diagnostiek (psychometrische studie in de VVT), en mogelijkheden voor mediatieve behandeling (kwalitatieve studie).

prof.dr. Richard Oude Voshaar

Sessie 3

Frontotemporale dementie op het raakvlak van neurologie, psychiatrie en geriatrie

prof.dr. Yolande Pijnenburg

Hoogleraar met de leerstoel dementie op jonge leeftijd, neuroloog, medisch directeur Alzheimercentrum Amsterdam, Amsterdam UMC, Alzheimercentrum Amsterdam

Frontotemporale dementie wordt gerekend tot een belangrijke oorzaak van dementie op jonge leeftijd, maar kan wel degelijk ook op oudere leeftijd voorkomen. De ziekte is heterogeen qua klinische presentatie, onderliggende pathologie en wat betreft erfelijkheid. Naast de bekende beelden met gedragsverandering of primair progressieve afasie kunnen op jongere leeftijd psychiatrische presentaties en op oudere leeftijd presentaties met geheugenstoornissen voorkomen. In deze voordracht wordt ingegaan op de herkenning van het klinische spectrum en de inbedding van FTD in het nationale JMD onderzoek.

prof.dr. Yolande Pijnenburg

Sessie 3

De (Parkinson) zorg van de toekomst

prof.dr. Bas Bloem

Hoogleraar neurologische bewegingsstoornissen - Radboudumc

De Nederlandse gezondheidszorg staat voor enorme uitdagingen om zowel de toegang tot de zorg als de kosten beheersbaar te houden. Aan de hand van de ziekte van Parkinson als modelziekte illustreer ik hoe wij een aantal innovatieve concepten hebben ontwikkeld die de zorg meer persoonsgericht hebben gemaakt, met daarbij een multidisciplinaire aanpak binnen netwerken. Technologie speelt daarbij in toenemende mate een ondersteunende rol. In mijn voordracht ligt ik deze ontwikkelingen toe, met daarbij ook aandacht voor een mogelijke opschaling naar andere medische aandoeningen.

prof.dr. Bas Bloem

Sessie 4

Goed leven met dementie door psychosociale innovaties

prof.dr. Marjolein de Vugt

Directeur Alzheimer Centrum Limburg & hoogleraar psychosociale innovaties bij dementie - Alzheimer Centrum Limburg & Universiteit Maastricht

De afgelopen jaren is er aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de ontwikkeling en evaluatie van psychosociale interventies bij dementie. Dit heeft geleid tot waardevolle voordelen voor mensen met dementie en hun naasten in het dagelijks leven. Een tijdige diagnose biedt kansen om het aanpassingsproces te bevorderen en hulpbronnen op te bouwen om de dagelijkse psychosociale en cognitieve uitdagingen van dementie het hoofd te bieden. Inzicht in de complexiteit van deze dagelijkse uitdagingen, en ervaringen is noodzakelijk om de dementiezorg passend te maken bij de specifieke behoeften van de persoon met dementie en naasten. Technologische innovaties zoals e-Health kunnen deze gepersonaliseerde benaderingen bevorderen. Er zullen voorbeelden worden gepresenteerd van gepersonaliseerde (digitale) psychosociale interventies om de veerkracht en kwaliteit van leven van mensen met dementie en hun naasten te verbeteren.

prof.dr. Marjolein de Vugt

Sessie 4

Sensortechnologie in de zorg voor mensen met dementie

prof.dr. Sytse Zuidema

Hoogleraar ouderengeneeskunde en dementie - UMCG

De inzet van sensortechnologie (domotica) bij mensen met dementie kan de zorgmedewerker helpen een goed beeld te geven van de gezondheidssituatie van de cliënt, en op die manier bijdragen aan persoonsgerichte zorg. In de presentaties gaan we in op het programma MOOD-Sense (monitoring onbegrepen gedrag bij dementie met sensortechnologie), een samenwerkingsproject tussen UMCG en Hanzehogeschool, zorgorganisaties in het UNO-UMCG en bedrijven. MOOD-Sense richt op vroege opsporing van onbegrepen gedrag bij dementie met omgevings- en aan het lichaam gedragen sensoren. Vroege opsporing van onbegrepen gedrag en/of onderliggende factoren maakt tijdige inzet van interventies door het zorgteam mogelijk, om verdere ontsporing van gedrag te voorkomen.

prof.dr. Sytse Zuidema

Sessie 4

Ergotherapie bij dementie: maakt optimaal dagelijks functioneren en participeren in de eigen omgeving mogelijk

prof.dr. Maud Graff

Hoogleraar Ergotherapie - Radboudumc

Ergotherapie richt zich op het mogelijk maken van het functioneren van mensen met dementie en hun naasten in betekenisvolle dagelijks activiteiten in de eigen omgeving en participatie in de maatschappij. In het evidence-based Ergotherapie bij Ouderen met Dementie aan Huis (EDOMAH-programma) en interdisciplinaire programma's, gaat de ergotherapie persoonsgericht te werk op basis van de wensen, mogelijkheden en ervaringen van zowel mensen met dementia als hun naasten, zowel thuis als in het verpleeghuis. Zij werkt daarbij samen met andere zorg- en welzijn professionals om passende en betaalbare zorg in de eigen context te bieden. Het doel van deze presentatie is specialisten ouderengeneeskunde, aios, basisartsen, paramedici, verpleegkundigen en verzorgenden, casemanagers, (gz)psychologen, geestelijk verzorgers, beleidsmakers, docenten en studenten op basis van praktijkvoorbeelden inzicht te geven in de rol en bewezen meerwaarde van ergotherapie bij dementie, op basis van de laatste stand van wetenschap en praktijk en maatschappelijke ontwikkelingen en hoe hieraan bij te dragen.

prof.dr. Maud Graff

Sessie 5

Passende functiemix: samenwerking SO met VS en zorgteams

dr. Anke Persoon

Senioronderzoeker V&V - UKON/Radboudumc

De toenemende complexiteit van zorg in het verpleeghuis en de behoefte meer persoonsgerichte zorg te verlenen, vormen een uitdaging in tijden van personeelskrapte. In het actieonderzoek Passende functiemix zijn multidisciplinaire teams aan de slag gegaan met het passend maken van hun functiemix. In deze presentatie willen we ons focussen op de samenwerking van SO met VS en zorgteams. De VS kan regiebehandelaar zijn maar in praktijk vult zij de functie ook anders in. De samenstelling van zorgteams breidt uit in functies en aantallen, en hoe kan je als SO effectief samenwerken met een ieder? Zo simpel is dat nog niet. Wil je weten hoe jij als SO invloed kunt hebben op de samenstelling en samenwerking binnen het multidisciplinaire team? Welkom.

dr. Anke Persoon

Bekijk de UKON-tool: [Passende functiemix in het verpleeghuis](#)

Sessie 5

Eerstelijns dementiediagnostiek en -zorg: een interprofessionele benadering

dr. Marieke Perry

Huisarts-onderzoeker - UKON/Radboudumc

Steeds meer mensen met dementie wonen langer thuis. Vanwege de complexe problematiek en interactie met comorbiditeit zijn vaak meerdere hulpverleners betrokken bij het systeem van oudere en mantelzorger. Hoe organiseer je zo veel mogelijk diagnostiek en zorg zo dicht mogelijk rondom dit systeem? Hoe stem je als hulpverleners onderling goed af en hoe kan de expertise van een SO en wellicht ook die van andere hulpverleners uit het verpleeghuis in de extramurale setting zo goed mogelijk worden benut? In deze lezing krijgt u meer inzicht in de huidige uitdagingen en interprofessionele oplossingen in de eerstelijns dementiezorg.

dr. Marieke Perry

Sessie 5

Communiceren volgens de SBAR – de rol van de ‘ontvanger’

dr. Marleen Lovink

Post doc onderzoeker - UKON/Radboudumc

Als verpleeghuisbewoners plotseling verslechteren is optimale communicatie van groot belang, echter maar al te vaak is de communicatie tussen verzorgenden, verpleegkundigen (V&V) en artsen niet gestructureerd en wisselend van kwaliteit. In de praktijk is er behoefte aan een methode om gestructureerd te communiceren bij acute situaties. De SBAR-methode is zo'n gestructureerde methode. In het actieonderzoek 'Communiceren volgens de SBAR' zijn 4 verpleeghuizen met ieder 4 afdelingen aan de slag met het implementeren van de SBAR. Uit de eerste resultaten blijkt dat het communiceren volgens de SBAR veel vraagt van V&V als 'zender' en dat artsen als 'ontvanger' ook een hele belangrijke rol hebben.

dr. Marleen Lovink

Bekijk het UKON-project: [Communiceren volgens de SBAR](#)

Sessie 6

Sessieleider: dr. Henk Eilander - ontwikkelings- en neuropsycholoog

Meer lucht bij ernstig COPD: Ontwikkelingen in de palliatieve zorg

prof.dr. Daisy Janssen - Hoogleraar ouderengeneeskunde, Universiteit Maastricht

Palliatieve sedatie: Inzichten vanuit Europees onderzoek

prof.dr. Jeroen Hasselaar - Bijzonder hoogleraar social empowerment in de palliatieve zorg, afdelingshoofd Eerstelijnszorg, Radboudumc/Nive

Advance Care Planning in het verpleeghuis

prof.dr. Hans van Delden - Hoogleraar medische ethiek, UMC Utrecht

Sessie 7

Sessieleider: dr. Kim Blom - specialist ouderengeneeskunde bij De Waalboog en onderzoeker UKON

Geriatrische revalidatie, quo vadis?

prof.dr. Wilco Achterberg - Hoogleraar Ouderengeneeskunde, LUMC/Topaz

Nieuwe inzichten op paratonie

dr. Hans Hobbelen - Lector veroudering en paramedische zorg, Hanzehogeschool Groningen

Resilience: nieuwe kansen voor veerkrachtige ouderenzorg

prof.dr. Marcel Olde Rikkert - Hoogleraar Geriatrie/ Hoofdredacteur NTVG, Afdeling Geriatrie, Radboudumc

Sessie 8

Sessieleider: dr. Charlotte van Corven - netwerkcoördinator UKON

Wilsbekwaamheid: op weg naar een nieuw paradigma

prof.dr. Cees Hertogh - Emeritus hoogleraar ouderengeneeskunde & ethiek van de zorg, Amsterdam UMC

Social health: nieuwe mogelijkheden voor beter leven zonder en met dementie

prof.dr. Myrra Vernooij - Emeritus hoogleraar psychosociale aspecten van zorg voor kwetsbare ouderen, Radboud University Medical Center

Aandacht voor zingeving van en door professionals in de ouderenzorg

prof.dr. Yvonne Engels - Hoogleraar zingeving in de gezondheidszorg, Radboudumc

Sessie 9

Sessieleider: dr. Anne van den Brink - hoofd van de Vervolgopleiding tot Specialist Ouderengeneeskunde Nijmegen (VOSON) Radboudumc

Preventie van dementie

prof.dr. Edo Richard - Hoogleraar leerstoel neurologie - Universiteit van Amsterdam , neuroloog - Radboudumc

‘College tour’ met specialist ouderengeneeskunde Ester Bertholet; in gesprek met een innovator in de ouderenzorg

drs. Ester Bertholet - Specialist Ouderengeneeskunde, Praktijk ouderengeneeskunde Bertholet

prof.dr. Pim Assendelft - Huisarts, hoogleraar preventie in de zorg, Radboudumc

Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van pijngeneeskunde

prof.dr. Kris Vissers - Hoogleraar Pijn en Palliatieve Geneeskunde, Radboudumc

Sessie 10

Sessieleider: dr. Jan Lavrijsen - voorzitter EENnacoma, senior onderzoeker en programmaleider, Radboudumc

Langdurige bewustzijnsstoornissen: over nu en noodzaak van passende zorg

dr. Willemijn van Erp - Specialist ouderengeneeskunde en post-doctoraal onderzoeker, Radboudumc & Accolade Zorg

Late-fase ziekte van Parkinson

dr. Danny Hommel - Specialist ouderengeneeskunde en post-doctoraal onderzoeker, Groenhuisen, UKON/Radboudumc

Zeer ernstig tot extreem probleemgedrag bij verpleeghuisbewoners met dementie

dr. Annelies Veldwijk-Rouwenhorst - Specialist ouderengeneeskunde en senior onderzoeker, Atlant, UKON/Radboudumc

Sessie 6

Meer lucht bij ernstig COPD: Ontwikkelingen in de palliatieve zorg

prof.dr. Daisy Janssen

Hoogleraar ouderengeneeskunde - Universiteit Maastricht

Steeds meer zijn we er ons ervan bewust dat mensen met ernstig COPD palliatieve zorg nodig hebben. De laatste jaren wordt er meer onderzoek gedaan naar palliatieve zorg bij COPD. Ook worden er richtlijnen, materialen en hulpmiddelen ontwikkeld om zorgverleners te ondersteunen bij het bieden van palliatieve zorg bij COPD. Tijdens deze voordracht wordt een overzicht gegeven van deze nieuwe inzichten en hulpmiddelen. Hierbij wordt onder meer aandacht besteed aan het herkennen van palliatieve zorgbehoeften, behandeling van kortademigheid en proactieve zorgplanning.

prof.dr. Daisy Janssen

Sessie 6

Palliatieve sedatie: Inzichten vanuit Europees onderzoek

prof.dr. Jeroen Hasselaar

Bijzonder hoogleraar social empowerment in de palliatieve zorg, afdelingshoofd Eerstelijnszorg, Radboudumc/Nive

Palliatieve sedatie is een veel besproken onderwerp in de palliatieve zorg, ook in de ouderengeneeskunde. In deze sessie willen we een aantal inzichten naar voren brengen vanuit Europees onderzoek in meerdere landen, waaronder Nederland. Binnen dat onderzoek is onder andere een klinische studie gedaan, zijn interviews afgenomen, zijn moreel beraden uitgevoerd ter ondersteuning van besluitvorming en is het Europese framework van de European Association for Palliative Care (EAPC) geactualiseerd. In de sessie willen we een aantal highlights naar voren halen en vervolgens in het perspectief zetten van de Nederlandse samenleving. Hierbij is ruimte voor inbreng van ervaringen vanuit de zaal.

prof.dr. Jeroen Hasselaar

Sessie 6

Advance Care Planning in het verpleeghuis

prof.dr. Hans van Delden

Hoogleraar medische ethiek - UMC Utrecht

De specialist ouderengeneeskunde wordt vaak beschouwd als een deskundige op het gebied van pro-actieve zorgplanning (ACP). Maar klopt dat beeld wel? Wat is er nodig om dergelijke gesprekken goed te doen? In deze inleiding verkennen we hoe skilled companionship er uit kan zien.

prof.dr. Hans van Delden

Sessie 7

Geriatrische revalidatie, quo vadis?

prof.dr. Wilco Achterberg

Hoogleraar Ouderengeneeskunde - LUMC/Topaz

Geriatrische revalidatie is een relatief nieuw product binnen de zorgverzekeringswet. Wat is het, is het belangrijk, en waar gaat het de komende jaren naartoe met dit product?

prof.dr. Wilco Achterberg

Sessie 7

Nieuwe inzichten op paratonie

dr. Hans Hobbelen

Lector veroudering en paramedische zorg - Hanzehogeschool Groningen

Paratonie is een verhoogde spierspanning bij dementie die vooral in het laatste stadium de kwaliteit van leven fors doet afnemen en de zorg enorm verzwaard. Wetenschappelijk onderzoek heeft de afgelopen jaren meer inzicht gegeven in de pathofysiologie van paratonie en in preventie en behandelopties. In deze workshop zullen deze nieuwe inzichten besproken worden. Zoals de resultaten van het PARAGE onderzoek naar de rol van Advanced Glycation Endproducts in het ontstaan van paratonie, zowel centraal neurologisch als perifeer biomechanisch. Ook de eerste resultaten uit het lopende EEG-EMG onderzoek naar paratonie komen aan bod.

dr. Hans Hobbelen

Sessie 7

Resilience: nieuwe kansen voor veerkrachtige ouderenzorg

prof.dr. Marcel Olde Rikkert

Hoogleraar Geriatrie & Hoofdredacteur NTVG - Afdeling Geriatrie Radboudumc

Veerkracht is een belangrijk begrip aan het worden in de ouderenzorg, zowel voor de oudere, diens omgeving als de instellingen en hun professionals. In deze presentatie zal eerst aan de hand van een aansprekend klinisch voorbeeld de relatie tussen veerkracht en kwetsbaarheid worden uitgelegd. Vervolgens wordt in hoofdlijnen ingegaan op wat er bekend is van de effectiviteit van biopsychosociale veerkrachtmaten om herstelvermogen te voorspellen. Dit wordt toegelicht vanuit zowel de acute zorg als de langdurige zorg voor ouderen, op grond van zowel eigen onderzoeksresultaten als die van andere groepen, ook vanuit de langdurige zorg. Tot slot zullen relevante praktische aanbevelingen worden gedestilleerd uit deze wetenschappelijke stand van zaken inzake veerkracht, zowel voor de oudere als de arts en verpleegkundige/verzorgende.

prof.dr. Marcel Olde Rikkert

Sessie 8

Wilsbekwaamheid: op weg naar een nieuw paradigma

prof.dr. Cees Hertogh

Emeritus hoogleraar ouderengeneeskunde & ethiek van de zorg - Amsterdam UMC

Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van ethiek en mensenrechten dringen aan op een andere benadering van wilsbekwaamheid en de beoordeling daarvan. De handreiking 'beslisvaardigheid en wilsbekwaamheid' van SKILZ geeft hier vorm aan door aansluiting te zoeken bij een relationele invulling van autonomie en bij het VN verdrag voor de rechten van mensen met een handicap. De handreiking bepleit in lijn hiermee een transitie van vervangende besluitvorming naar ondersteunde besluitvorming en geeft prioriteit aan het ondersteunen van de beslisvaardigheid van mensen met beperkingen op dit gebied boven een formele wilsbekwaamheidsbeoordeling. Belangrijk doel van de handreiking is om de positie van mensen met beslisvaardigheidsbeperkingen in beleid en besluitvorming inzake hun zorg en (medische) behandeling te versterken. De presentatie schetst de hoofdlijnen en praktische consequenties van deze nieuwe benadering.

prof.dr. Cees Hertogh

Sessie 8

Social health: nieuwe mogelijkheden voor beter leven zonder en met dementie

prof.dr. Myrra Vernooij

Emeritus hoogleraar psychosociale aspecten van zorg voor kwetsbare ouderen, Radboudumc

Social health is een van drie gezondheidsdomeinen die in 1946 door de WHO is benoemd, maar onderbenut is in het kader van langer leven, welbevinden, cognitief functioneren en dementie. Epidemiologisch onderzoek heeft de positieve invloed aangetoond van sterke social health op het verminderen van het risico op cognitieve achteruitgang en dementie en omgekeerd de verhoging van het risico hierop bij zwakke social health. Kwalitatief onderzoek heeft ons geleerd welke aspecten van social health van waarde zijn voor mensen met dementie. Hiermee zijn belangrijke aanknopingspunten ontdekt voor persoonsgerichte interventies binnen en buiten het verpleeghuis en voor public health interventies, zoals het belang van wederkerigheid in relaties. Het gaat hierbij niet om ingewikkelde interventies maar om het benutten van sociale mogelijkheden in alledaagse situaties.

prof.dr. Myrra Vernooij

Sessie 8

Aandacht voor zingeving van en door professionals in de ouderenzorg

prof.dr. Yvonne Engels

Hoogleraar zingeving in de gezondheidszorg - Radboudumc

Echt in contact komen met een oudere (bewoner) is van essentieel belang. Niet alleen omdat een empathische professional gewaardeerd wordt door de oudere, maar ook omdat alleen zo datgene wat de oudere bezig houdt duidelijk wordt, en deze kennis van belang is voor de zorg en behandeling die al dan niet gegeven wordt. Aan de hand van zelf ervaren, onderzoek en casuïstiek neemt Yvonne Engels het publiek mee in dit onderwerp.

prof.dr. Yvonne Engels

Sessie 9

Preventie van dementie

prof.dr. Edo Richard

Hoogleraar leerstoel neurologie - Universiteit van Amsterdam , neuroloog - Radboudumc

Wat bedoelen we als we spreken over preventie van dementie? Op wie moeten we ons dan richten en op welke leeftijd moet je ermee beginnen? Er zijn veel risicofactoren voor dementie bekend, maar het is onbekend of behandeling van de risicofactoren wel leidt tot een lager risico op dementie. Het klinkt aantrekkelijk – voorkómen is immers beter dan behandelen of genezen. Maar we weten eigenlijk niet hoe het moet. De huidige stand van de wetenschap en de toekomst van dementie preventie onderzoek zal worden besproken.

prof.dr. Edo Richard

Sessie 9

‘College tour’ met specialist ouderengeneeskunde Ester Bertholet; in gesprek met een innovator in de ouderenzorg

drs. Ester Bertholet

Specialist ouderengeneeskunde - Praktijk ouderengeneeskunde Bertholet

prof.dr. Pim Assendelft

Huisarts, hoogleraar preventie in de zorg, Radboudumc

Ester Bertholet heeft als eerste in 2011 een zelfstandige praktijk ouderengeneeskunde opgericht in Velp en Arnhem, waarin ze de huisartsen in deze praktijk ondersteunt door de diagnostiek en begeleiding van ouderen met ingewikkelde problemen tijdelijk over te nemen. De werkwijze van deze praktijk wordt nu in 3 pilots uitgerold door de stichting MESO. Daarnaast heeft ze samen met een aantal collega's in 2016 het ontmoetingscentrum Ons Raadhuis opgericht en eind 2019 het Behandelpaspoort ontwikkelt. Vorig jaar heeft ze het boek 'Vitaal ouder worden is zo gek nog niet' geschreven, samen met 170 ouderen en 65 collega's. In dit boek worden medische zaken besproken (van duizeligheid tot hartklachten), de meest gebruikte medicijnen, maar ook waar je op let als je nieuwe schoenen koopt en wat het betekent om meer alleen te zijn. Pim Assendelft gaat op de manier van het TV-programma 'College tour' met Ester in gesprek over hoe ze deze zaken gedaan heeft gekregen, wat ze wil bereiken en welke visie ze op de toekomst heeft. En er is ruimte voor vragen uit het publiek. Laat je inspireren!

drs. Ester Bertholet

Sessie 9

Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van pijngeneeskunde

prof.dr. Kris Vissers

Hoogleraar Pijn en Palliatieve Geneeskunde - Radboudumc

Pijn is een veel voorkomende multi-dimensionele ervaring die de kwaliteit van leven van een persoon en zijn omgeving ernstig kan beïnvloeden als deze chronisch wordt. Met een toenemende vergrijzing en doorgedreven curatieve zorg blijkt het niet eenvoudig te zijn om deze kwaliteit van leven tot op hoge ouderdom te blijven garanderen. Daarom kan een vroegtijdige interdisciplinaire proactieve benadering van problemen die vaak met chronische pijn gepaard gaan, nuttig zijn om meer ook op hoge ouderdom voldoende kwaliteit van leven en mobiliteit te garanderen. In de lezing zullen de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van de pijngeneeskunde praktijkgericht toegelicht worden zowel op het gebied van de farmacologie, de pijnrevalidatie en de meer specialistische interventionele technieken.

prof.dr. Kris Vissers

Sessie 10

Langdurige bewustzijnsstoornissen: over nut en noodzaak van passende zorg

dr. Willemijn van Erp

Specialist ouderengeneeskunde en post-doctoraal onderzoeker - Radboudumc & Accolade Zorg

Het wordt vaak vergeten, maar 'ouderenzorg' gaat in Nederland ook over jonge mensen met zeer ernstige gevolgen van hersenletsel. Deze patiënten hebben specialistische revalidatie, chronische zorg en palliatieve zorg nodig. Vanuit Nijmegen is de afgelopen jaren hard gewerkt om dat mogelijk te maken, met wetenschap en samenwerking als belangrijkste middelen. Maar worden mensen hier ook echt beter van? In deze sessie worden de eerste resultaten van het landelijke DOCTOR-TOPDOC onderzoek naar de uitkomsten van langdurige bewustzijnsstoornissen gepresenteerd, plus de implicaties ervan voor de zorg van de toekomst.

dr. Willemijn van Erp

Sessie 10

Late-fase ziekte van Parkinson

dr. Danny Hommel

Specialist ouderengeneeskunde en post-doctoraal onderzoeker - Groenhuyse, UKON/Radboudumc

Wat weet u over akinesie, dysfagie, autonome dysfunctie of psychotische klachten? Of over levodopa-pompen, apomorfine pennen en gespecialiseerde Parkinson-afdelingen? Behandeling van mensen in de late-fase ziekte van Parkinson is vaak complex. Het vergt een team-prestatie van deskundige verpleegkundige en behandelaren om iemand goed te ondersteunen. Dit kan ook frustrerend zijn, omdat, zelfs met de beste behandeling, mensen geleidelijk achteruitgaan.

dr. Danny Hommel

De afgelopen jaren is steeds meer duidelijk geworden over Parkinson-gespecialiseerde korte- en langdurige zorg in het verpleeghuis, met daarbij ook aandacht voor palliatieve zorg voor mensen met Parkinson. Onder regie van ParkinsonNet is er een verbeterproject opgestart voor Parkinson-specifieke langdurige zorg (VIP-2) en kortdurende herstelgerichte zorg (Parkinson Beter Thuis). Ook is er een richtlijn 'Palliatieve zorg voor mensen met Parkinson' verschenen. In deze presentatie zal Danny Hommel u bijpraten over deze laatste ontwikkelingen in de zorg en behandeling voor mensen met de late-fase ziekte van Parkinson.

Sessie 10

Zeer ernstig tot extreem probleemgedrag bij verpleeghuisbewoners met dementie

dr. Annelies Veldwijk-Rouwenhorst

Specialist ouderengeneeskunde en senior onderzoeker - Atlant, UKON/Radboudumc

Een kleine groep verpleeghuisbewoners met dementie vertoont zeer ernstig probleemgedrag. Te denken valt aan zeer ernstige fysieke agressie, roepgedrag en/of agitatie. Dit gedrag heeft een grote impact, soms zorgt dit voor lichamelijk letsel bij de bewoner zelf of de omgeving.

Betrokkenen ervaren vaak een grote machteloosheid en weten niet meer weten wat ze moeten omdat effectieve oplossingen voor het gedrag vaak ontbreken. Er is nog weinig bekend over deze groep verpleeghuisbewoners. De Commissie Expertise Centra Langdurige Zorg (CElz) van het ministerie van VWS heeft deze groep verpleeghuisbewoners aangemerkt als één van de doelgroepen waarvoor een gestructureerde kennis- en expertise uitwisseling moet worden ingericht. In de presentatie besteden we aandacht aan de resultaten uit onder andere de WAALBED-III en WAALBED-IV studie die onderzoek deed naar deze groep bewoners en bespreken we de nieuwste ontwikkelingen en inzichten.

dr. Annelies Veldwijk-Rouwenhorst

← Ga terug naar het programma

Wist je dat...

*...wij een UKON LinkedIn pagina hebben
waarop wij het laatste nieuws over ons
vakgebied en uit het UKON-netwerk delen!*

Bekijk onze LinkedIn pagina hier!

Radboudumc

Afdeling Eerstelijns geneeskunde, UKON

ukon.elg@radboudumc.nl

www.ukonnetwerk.nl

024-3618181